

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מקדש ישראל וראשי חדשים
דב"ק ראש חודש שבט תש"פ

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
שע"י חסידי קאסוב
וארא תשפ"א לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים לפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

צדקת רבי מאיר בעל הנס - כולל קאסוב

געדעקט די הייליגע סגולה פאר
ליכט בענטשען און ביי אלע אייערע
שמחות כמנהג אבותינו ורבותינו

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתינו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"**

במס' 917-686-5892 או במס' 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

להשיג הגליון בירושלים יש לפנות למס' 0533176847

נערך ונסדר ע"י:

ישר גראפיקס
347.528.6918

מקדש ישראל וראשי חדשים

דב"ק ראש חודש שבט תש"פ

ביאור בענין השמירה והברכה בראש חודש שבט

[מפני קוצר הזמן נכתבה רק עיקרי הענינים ולא נתבארו כל הענינים ככל הצורך ועוד חזון למועד בעז"ה]

א.

הארת ראש חודש היא נצחית

יום החודש קדושה וברכה יש בו
'ראשי' חדשים לעמך נתת, יום
החודש הוא מתנה נפלאה
הנתונה לישראל ברוב אהבה, והגם
שאינו קרוי יום טוב ומותר בעשיית
מלאכה (ערכין י:), איברא אשכחן (ראש
השנה כד.) שכאשר קבעו בית הדין את
יום החודש היו אומרים 'מקודש', כי
אכן קדושה נפלאה יש בו^א כדאיתא
(זוה"ק ח"א פא:) שיש בו מעין נשמה
יתרה ותוספת קדושה^ב. ונפתחים בו
פתחים ושערים מיוחדים (זו"ה ח"ב לט.)
ככתוב (יחזקאל מו, א) 'וביום החודש
יפתח^ג. וכיחוד יש בו כוח מיוחד של

א. כתב הספורנו (במדבר כח יא) 'הנה יום ראש חודש, היה מנהג לישראל שיהיה יום קודש בצד מה', ועיין שולחן ערוך הרב (קפח ו) 'שגם ראש חודש יש בו קדושה' ובשו"ת נודע ביהודה (תניינא או"ח צד) שבראש חודש יש תוספת קדושה.

ב. ובזה ביארו (פע"ח שער ר"ח ג) הא דחייב אדם להקביל פני רבו בראש חודש 'והטעם כי גם בראש חודש יש נפש יתרה בעת הכתר, ואם יקבל פני רבו יושפע לו מכח רבו'.

ג. מה נאה להביא כאן ביאורו של הרבי ר' יונתן זי"ע (אהבת יונתן פרשת החודש ד"ה כה אמר) על פסוק זה, 'כי השער הפונה קדים תמיד יהא סגור כי הוא מכוון נגד רוח מערבית, ואסור להסתכל בפני השכינה שהיא במערב, אולם בשבת

מקדש ישראל וראשי חדשים

ראשונה) ובחתם סופר (סוף פ' קדושים) כתב בזה פלאות 'אך ראש חודש מקודש טפי באיכות קדושת הרוחניות'^ה.

נבוא בדברים קצרים אודות חלקן של נשים בראש החודש, ומשם בארה בהרחבת היריעה זהרורי אור בענין י"ב צירופי הוי"ה הזורחים לנו מידי חודש בחודשו ממתנת 'קל ה' ויאר לנו', וממנו נשכיל הדרך אשר נלך בה והמעשה אשר נעשה.

כמה קושיות בענין נשים בראש חודש

הנה כד מעיינינן בענין נשים בראש חודש אשכחן בזה דברים הסותרים לכאורה זה את זה^ה. דמחד מצאנו שכוחן בראש החודש גדול

כפרה כמו שאומרים במוסף ראש חודש 'זמן כפרה לכל תולדותם', וגדולה הארת ראש חודש שאפילו ביום השבת אשר 'בחרתו מכל ימים וקידשתו מכל זמנים' וגדול טובא מראש חודש, עדיין מקום נתגדר לו לראש החודש שיש הארה מיוחדת ולכן כשחל בשבת מתפללים במוסף תפילת ראש חודש תמורת צלותא דשבתא. ונפלאות מצינו בזה באומרים (זבחים צא.) אודות קדימת קרבנות שבת לקרבנות החודש 'תדיר ומקודש תדיר קודם' ולכאורה קשה, דהא שבת מקודש בכמה קדושות יותר מראש חודש ואמאי מקרי 'מקודש' גבי שבת^ה, ובכן יתחדש לן חידושא רבה שבצד מה יש איזה מעלת קדושה בראש חודש עוד יותר מיום השבת (עיין בסידור רבי קאפיל עיין שבועות הצעה

ובראש חודש האדם למדריגה שהוא כמקבל פני השכינה כדאיתא (סנהדרין מב.) 'כל המברך על החודש בזמנו כאילו מקבל פני השכינה' ולכן השער פתוח' ודברי פי חכם חן.

ד. ועיין שם ברש"י, שיטה מקובצת והגהות רא"מ הורביץ מה שישבו על פי פשוט.
ה. ועיין פרי צדיק (ראש חודש אב אות ב) שהאריך בביאור ותורף דבריו שוודאי קדושת שבת שגבה הרבה למעלה מקדושת ראש חודש, אכן השבת היא קביעא וקיימא (פסחים קיז); ואילו ראש חודש בתורה לא מצינו כלל שנקרא קדוש, רק ישראל המה מקדשים אותו כדאיתא (מכילתא בא) 'כזה ראה וקדש', ולכן יש לו חביבות מיוחדת אצל ישראל בסוד אומרם (ב"מ לח.) 'רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו' היינו קודשא בריך הוא הנקרא רע (שבת לא. רד"ה דעלך סני) על שם הכתוב (משלי כז, ז) 'ריעך וריע אביך'.

ו. עומק ענין נשים בראש חודש כבר בא בארוכה בתורת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (ר"ח אב תשע"ט, ר"ח כסלו תש"פ) שנתבאר שם ביתר הרחבה קחנו משם. וכאן נשנה בקצרה ממש רק תורף הענין, וניתוסף דברים חדשים.

מקדש ישראל וראשי חדשים

ג

פלא (וכן הקשה בטורי אבן) דהא האנשים הם המשתהים בבית הכנסת ובטלים אז ממלאכתם, ומה ענין מנהג הנשים שלא לעשות מלאכה אצל האנשים.

עוד ענין אשר דנו בו, הנה אמירת הלל בראש חודש אינה מדינא כי אם מנהג, ופסק המחבר בשו"ע (תכב, ג) כדעת הראשונים (רש"י והרמב"ם) שאין מברכים עליו, ואכן בכמה מקהלות החסידים יוצאי רוסלאנדי"א אין מברכים על הלל בראש חודש. והרמ"א פסק (כדעת ר"ת הרא"ש והר"ן) שמברכים הגם שהוא מנהגא.

ונתחבמו המפרשים^{יב} דהתינח באנשים, אבל בנשים האיכא עוד טעם שלא לברך דראש

משל אנשים כדאיתא (רוקח רח"י) שזכו בו כאשר לא חטאו בעגל ועל כן המה נוהגות שלא לעשות בו מלאכה מה שאין כן באנשים^ה, אמנם מאידך לגבי 'קידוש לבנה' כתבו הפוסקים (של"ה הק' שער אותיות אות ק', ועיין מג"א ריש סימן תכו)^ט שהוא נחלת האנשים בלבד ואינו נוהג כלל בנשים.

עוד יש לתמוה במה דאמרו (מגילה כב.) 'זה הכלל כל שיש ביטול מלאכה לעם וכו' קורין ג' וכל שאין בו ביטול מלאכה לעם כגון ראשי חדשים וחולו של מועד קורין ד'. וביארו הראשונים (רש"י רא"ש ומרדכי שם) דבראש חודש אין ביטול מלאכה כל כך מפני שהנשים אינן עושות בו מלאכה, והוא

- ז. ושורשו בפרקי דרבי אליעזר (פרק מה) ועיין רש"י מגילה כב: ד"ה ראשי חדשים, תוספות ר"ה כג. ד"ה משום, טור (או"ח סימן תיז ובית יוסף שם).
- ח. ועיין שער הכונות דרוש ראש חודש (עו:): שנתן טעם על פי סוד בהא דנשים אסורות ואנשים מותרים.
- ט. הפוסקים שקלו וטרו בטעם הדבר, עיין שו"ת שבות יעקב (ח"ב, יא) ובשו"ת לתלמידו הגאון מוה"ר יהודה מילר זצ"ל (סימן קיא), שו"ת חתם סופר (או"ח נו), שו"ת מהר"ם שי"ק (או"ח צ).
- י. עיין שם מה שישב לפשטן של דברים, וכדבריו משמע בתוספות (שבת כד. ד"ה או דילמא, ר"ה כג. ד"ה משום) רמב"ן על התורה (שמות כ. ח), רד"ק (שמואל א. כ. יט) ועיין עוד מור וקציעה (תיז).
- יא. ושורש מנהגם הוא מעת עלותם יחד לארץ הקודש בימי ראשית הישוב בארץ ישראל והתגוררו בגליל ובראשם כיהנו פאר הרה"ק מנחם מנדל מויטפעסק ז"ע והרה"ק אברהם מקאליסק ז"ע, ואז הנהיגו לעצמם בכמה דברים לעשות כדברי מרא דאתרייהו מרנא הבית יוסף ז"ע.
- יב. עיין מג"א (סימן תכב ס"ק ה) שפשטות לשונו שאין מברכות, והישועות יעקב (תכב, ו) דן בזה באורך והכרעתו למעשה שלא לברך, וכן הוא בסידור יעב"ץ (שער ה פתח ג, ז).

מקדש ישראל וראשי חדשים

תלמיד ותיק הקרב היה רשאי להסתכל ולהתבונן בהם ועיניו רואות כפי כוחו דקדוקי תורה החרותים עליהם שהכל נאמר בסניי, וכל הרואה בכל היוצא מפיו חרות על הלוחות מובטח לו שהוא ותורתו חיים וקיימים באור פני מלך' אכן כאשר חטאו בעגל אזי נתקיים 'חטא אחד יאבד טובה הרבה' וניטל מהם אותה הארה.

אכן הנך נשים צדקניות שלא חטאו בעגל, נשתייר אצלם איזה הארה כבשעת מתן תורה ממש ומזאת זכו לראש חודש שהוא בצד מה בבחינת 'קודם החטא' ומעין לעתיד לבוא², והרי אותה תורה הייתה ראויה להיקבע בלב לתמידיות ללא שכחה והתיישנות, ממילא תולדותיהן כיוצא בהן ואף ההארה הנקבעת מכוחה היא תמידית ונצחית ובזאת נשכיל כי בפנימיות הענין אין על ראש חודש שם מצוות עשה שהזמן גרמא כלל, הגם שהוא בא רק אחת לשלושים יום, אבל בעומק הוא בבחינת 'למעלה מן הזמן'³.

חודש הוא מצוות עשה שהזמן גרמא אשר נשים פטורות, והגם דמנהגינו כהרמ"א שנשים החפצות יכולות לברך אף על מצוות עשה שהזמן גרמא, אבל כאן שאף האנשים מעיקרא דינא אין מחויבים לברך, הבו דלא לוסף עלה ולא יברכו. אכן ההלכה למעשה הנהוגה בזה היא שיכולות לברך (ביאור הלכה תכב סוף ד"ה הלל), וטעמא בעי.

בראש חודש גנוז הארה כמתן תורה לפני החטא

ואשר ייראה לומר בזה, כי הנה בעת מתן תורה היה גילוי עצום ונורא כדאיתא (פסיקתא רבתי סוף פרק כ, הביאו רש"י דברים ד, לה) 'קרע להם את העליונים ואת התחתונים והראה להם שהוא יחידי', וזכו אז לתורה 'שניתנה בחמשה קולות' באופן גבוה ביותר והיה הכל גלוי ובהיר, ונוראות איתא בזה (רמ"ע מפאנו מאמר חיקור דין ח"ב טז) 'שהלוחות היו על שתי ידיו של משה שהיו להם תשמישי קדושה, ואז כל

יג. עיין באריכות במאמרינו 'ראש חודש - הארה מעין העתיד'.

יד. בדומה לזה: 'בישעיה (ל, כו) 'והיה אור הלבנה כאור החמה'. והנה, אמרו חז"ל (שבת כז:) וראיתם אותו פרט לכסות לילה כיון שאינו רואה, אבל לעתיד לבוא דיהיה אור הלבנה כאור החמה, ושפיר הוי וראיתם אותו, אפשר דיהיה לילה זמן ציצית, והוי ליה מצות עשה שאין הזמן גרמא, ונשים יהיו חייבות בציצית, ועל כן אמרו חז"ל (ב"ב עד:) דאשתו של רבי חנינא בן דוסא עתידא דשידא תכלתא לצדיקי לעלמא דאתי, כו' ובזה יש לתת טעם למה שנוהגין שבדוקין הציצית אחר קידוש לבנה, אף על פי שלילה לאו זמן ציצית, משום דבמיעוט הלבנה אנו

מקדש ישראל וראשי חדשים

ה

סנהדרין ק). 'לחדשיו יבקך רמז שבכל חודש וחודש ישיגו על ידי אור שפע ההוא, סתרי נפלאות חדשות חכמות מחכמות שונות, שנאמר (ישעיה סו, כג) 'והיה מדי חודש בחודשו', וזאת נפעל בעת 'קידוש לבנה'טו. ולכן נשים שאין להם שייכות לתורה שבעל פה כלל כדאיתא ו'המלמד ביתו תורה כאילו מלמדה תיפלות' כאשר ביארוהו בספרים, לכן עניני התורה ולימודה נוהגות רק באנשים, אבל בזכותן של הנך נשים צדקניות אותה התורה היא תורה נעלית מעין שעת נתינתה ולכן כוחה נוהג בכל דור.

המורם מהאמור, ראש חודש יום נשגב הוא למאד, וקדושתו מאירה באופן עצום ונצחי 'לכל דורות' ללא שינוי כי מתעורר בו הארה כקודם החטא. ואדרבה כתב הכהן הגדול מלובלין זי"ע (רסיסי לילה ח ד"ה ונקבע) 'שבכל דור ודור המתקרב לעקבי המשיח, מתגלה יותר ויותר קדושת ראש חודש'.

גדול כח הנשים בר"ח, רק שבתלמוד תורה לא שייכי

ובזה יתיישב כל חמירא שנתקשינו, הא דניתוסף גברא למנין הקרואים כי הנה ענין קריאת התורה בציבור הוא מעין מעמד מתן תורה בסיני כדאיתא וכל סדר הקורא והעולה מכון נגד זה, ולכן ביום החודש אשר מתנוצץ בו הארה של קודם החטא כאמור, וודאי הזמן מסוגל ביותר לעורר כח מתן תורה ומה נאה ויאה להוסיף אז 'עליה', ולשון נופל על לשון 'עליה' לשון התעלות והתרוממות לדרגה נשגבה ונעלית של נגיעה בתורה כנתינתה בלוחות הראשונות.

ובזאת נשכיל להבין ענין קידוש לבנה כי לבנה היא מידת 'מלכות' (וזה"ק ח"ג רלו, זו"ח ח"א גג:) ו'מלכות' היא תורה שבעל פה (תיקו"ז י:), ובכלל הדברים שעל ידי ראש חודש בא לישראל שפע מיוחד בלימוד התורה כדאיתא (תורת היים

מבקשים למלאות פגימת הלבנה ולא יהיה בה שום מיעוט ויהי אור הלבנה כאור החמה וכו' ועל כן בודקין הציצית להראות דאז יהיה לילה זמן ציצית וכו"ל' (לקט אמרות קודש לרבי מנחם מנדיל מווישווא).

טו. נחתה גחלים מלשון המאור עיניים בזה (בראשית) 'בעת קידוש לבנה נעשה בחינת יחוד זה שהיה בשעת מתן תורה כו' שעל כן נתעורר אז תשוקה ושמחה למי שיש בו רוח אלקות שמרגיש תענוג רוחני והתקרבות לבורא ברוך הוא להתקדש בקדושתו יתברך'.

ב.

לפעמים מונים י"ד שבטים והמכוון בזה

מצינו מספר י"ב שבטי ישראל, ומצינו מספר י"ד עם אפרים ומנשה ומצינו מספר עשרה כו', ועל דרך דאיתא בשימושא רבא (הביאו הרא"ש הל' תפילין) לעשות י"ב תפירות בתפילין נגד י"ב שבטים, ואיתא שם 'דאי עביד כו' ארבע עשרה שפיר דמי, כי י"ד הם עם אפרים ומנשה'. ומבאר שם באורך ענין ה'י"ד' באופן נשגב טמיר ונעלם.

ומרומז זאת (אמרי ברוך לרה"ק מסקאליע זי"ע, ויחי) בדברי יוסף הצדיק שאמר ליעקב אבינו קודם הסתלקותו (בראשית מח, ט) 'בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה', שהרי מקודם אמר לו יעקב (מח, ה) 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי' שיהיו עולים למנין

החדשים נגד השבטים וצירופי שם הוי"ה

נודע בשערים מאמר הקדמונים כי י"ב חדשים המה מכוונים כנגד י"ב שבטים (תנחומא ויחי טו) וכנגד י"ב צירופי הוי"ה (פע"ח ראש חודש פרק ג, שערי אורה ה)י, אשר בכל חודש מאיר צירוף אחר וכבר נדפס בסידורים הצירוף והפסוק אשר יש לכוון בו בכל חודש"ה, והם כנגד י"ב הילולים האמורים במזמור 'הללו קל בקודשו' וחודש העיבור עולה נגד מה שכופלים 'כל הנשמה תהלל קה' האמור בסופו. **אבן** אשכחן דבר חידוש בשל"ה הקדוש (פ' ויחי) 'כי מצינו שלושה ענינים במספר השבטים,

טז. ורבו הדיעות לפי איזה סדר נמנין השבטים לענין זה, עיין ב'מאמר קדישין' על ספר יצירה להאריז"ל, שערי אורה ה, חדושי אגדות למהר"ל ר"ה יב, מגלה עמוקות (פרשיות שמות, בא) יערות דבש ח"א דרוש ב'.

יז. חשבון י"ב הצירופים הוא בתיקו"ז בהקדמה ט; וכתב בספר הפליאה: 'כשעלה משה למרום אמר לקדוש ברוך הוא מה שם המיוחד וכמה אותיות הם, אמר לו הקדוש ברוך הוא שם המיוחד הוא שם הוי"ה ומתגלגל י"ב היותו'.

יח. את זאת דרש הבני יששכר (ר"ח ניסן מאמר א, ב) 'דוע מכתבי מרן האריז"ל (סידור הארי" תפילת ראש חודש) אשר בכל ראש חודש צריכין לכוין במוסף בסיום הברכה האמצעית צירוף הוי"ה השולטת באותו החודש, ובזה פירשנו מה שאמרו רז"ל 'מפני מה ישראל מתפללין ואינן נענים מפני שאינם יודעים להתפלל בשם שנאמר 'אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו' כו' שאינם יודעים לכוין צירוף השם השולט באותו חודש, ועל פי זה פירשנו במשה 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור' כו' אל צירוף השם הוי"ה השולט בחודש ההיא, והוא הנרצה לאמור לדורות שיכוונו בתפילתם צירוף הוי"ה השולט מדי חודש בחודשו ויהיו נענים בתפילתם'.

מקדש ישראל וראשי חדשים

ז

לכבך', והוה מרגלא בפומיהו דצדיקים צוואת דוד המלך לשלמה בנו (דברי הימים-א כח, ט) 'ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפיצה, כי כל ללבות דורש ה' וכל יצר מחשבות מבין אם תבקשנו ימצא לך וגו'.

המבוקש הוא ידיעת הנהגתו שבורא ומנהיג לכל

אמנם השרישונו בכל כתבי הקודש^ט לבל נטעה לחשוב חלילה שתתכן השגה כל שהיא בעצמות הבורא יתברך שמו והוא נאצל מכל רעיון וילית מחשבה תפיסא ביה כללי (תיקוני^ז הקדמה שניה יז.) להבין שמץ דבר ממנו יתברך ויתעלה.

וכל הידיעה וההשגה הניתנה לישראל עם קרובו היא בהנהגתו יתברך שמו, היינו לזכות להבין אפס קצהו במה שהוא פועל ועושה, ויובן על דרך משל לאדם שידוע לנו אודותיו מה מעשיו אשר עושה וגדולות אשר פעל, אבל איננו מכירים אותו עצמו כלל, מי הוא זה ואיזה הוא ומה דמותו ומראהו, כן הוא כלפי מעלה

שבטי קה, וממילא אז נתחדש ענין זה של מנין י"ד, וזאת רמז יוסף הצדיק באומרו 'אשר נתן לי אלוקים בזה', זה הוא מנין י"ב השבטים, 'ב' המה שני בניו, וכאשר ימנו את כולם אזי יחדיו יהיו תמים ומשלימים ל'בזה' שהוא מנין י"ד.

תכלית כל העבודה לבוא לידיעת ה' ונבאר מעט פנימיות ענין ה'יד' באופן שתצא מכך ילפוטא והוראה לעבודת האדם את קונו והדרך אשר בה יראה אור.

הנה כל מגמתינו בעבודתינו בהאי עלמא בתורה ובעבודה היא לזכות ולהגיע להיות 'יודעי שמך' איש לפי מעשיו ודרגתו ולפום שיעורא דליביה, ודבר זה הוא מיסודות אומתינו ובעוד היות ישראל במצרים נאמר להם אשר כל מטרת עשרת המכות ויציאת מצרים היא 'למען תספר באזני בנך וכן בנך וגו' ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (שמות יב, ב), שהיא התכלית המכוון. והיא עיקר כל עבודת הבורא לקיים 'יודעת היום והשבות אל

יט. ראה אוהב ישראל (תצוה) 'והא יתברך לית מחשבא תפיסא ביה כלל' והוא משולל מהשגה 'אל מי תדמון קל ומה דמות תערכון לו' (ישעיה מ, יח), רק מחמת שהבורא ברוך הוא וברוך שמו הנכבד והנורא רצונו הטוב להיטיב לברואיו ולהפליא ולהגדיל חסדו וטובו בעולם, ולמנדע דאיהו רב ושליט ויכירו וידעו כל באי עולם גודל טובו וחסדו ורוממותו, ועל כן 'האציל וברא ויצר ועשה' אלו ה'ז' מידות וכוחות עליונים, ועל ידם נתגלה ונתפרסם חסדו ויראתו ורוממותו בעולם. ועיין עוד בספר התניא (פ"ד) ערבי נחל (שופטים), ועוד רבות.

מקדש ישראל וראשי חדשים

לכבד, ועיקר המבוקש בפשטות הוא 'דברים ככתבן' לידע 'כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'. שהוא יתברך היה הוה ויהיה הוא עשה לכל המעשים ועינו פקוחה בהשגחה פרטית כל יצוריו, כאשר מרנא הבעש"ט זי"ע הזריח בכל העולם אור האמונה ולימד והשריש בתלמידיו וההולכים בדרכיו לדורות עולם שאף על צומח ודומם יש השגחה פרטית, ואין גרגר חול זז ממקומו ללא גזירת שמים כ"א.

ביותר צריך איש ישראל לידע ולהאמין כי לישראל עם

קרובו ישנה השגחה וסייעתא מיוחדת בכל עת ובכל מצב ככתוב 'הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל', והשם

אין שום יכולת בעולם להשיג אפס קצהו ולא ידעוהו לעולם כל יודעי מדע וחכמי תבל, ורק בהנהגותיו ומעשיו יותן לנו הזכות למיעל גו פתחין ולהשיג דבר מה. ולכן בכל ברכת אבות מזכירים ממידותיו ומעשיו 'הגדול הגיבור והנורא כו' גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל וכו'', שבזה בלבד ניתנה לנו הזכות לשאול ולדרוש ולבוא ל'יודעת את ה'.

ידיעה מיוחדת לישראל ששומרם כבבת עינו

והידיעה הנדרשת אינה ידיעה בעלמא אלא לידע ולהשריש במעמקי הלב, ככתוב 'יודעת היום והשבות אל

כ. עיין בספרינו שבת מלכא קדישא חלק ראשון, מדור המאמרים מאמר ב' 'להתענג על השם - גילוי יחודו' אריכות בביאור ענין זה בכל פרטיה ודקדוקיה.

כא. קצרה היריעה מהביא הרחבת הספרים בענין זה, ונטבול מעט בקצה יערת הדבש: הדגל מחנה אפרים (ואתחנן ד"ה מצוה אנוכי ה') 'אמנם כעת שמעתי ממנו בקיצור כי תכלית הידיעה שידע שכל מאורעותיו בפרט וכל העולם בכלל הכל ממנו יתברך, ודברי פי חכם חן'.

ומה יקרו דברי הרה"ק ברוך מקאסוב זי"ע (עמוד העבודה דרוש הביטחון ה) 'כי הנה ידוע שאמונת השגחה פרטיית היא יסוד גדול מיסודות התורה, כי הקדוש ברוך הוא משגיח על כל פרט ופרט שבאדם, כמו שאמרו רז"ל (חולין ז:) 'אין אדם נוקף באצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה'. וגדולה מזו אמרו רז"ל בערכין (טו):, שאם יצטרך אדם להושיט ידו לכיס להוציא שני דינרין ולא עלה בידו רק דינר אחד וצריך להושיט שוב ידו לכיס שיקח דינר השני, אפילו טורח קטן כזה אינו במקרה כי אם בהשגחה ממלעלה, כי גזרו עליו מלמעלה שיבוא לידי טורח הקל הזה. והנה אם ימצא אדם אחד דינר כסף בעיר גדולה ביומא דשוקא שאנשים רבים מאד כמו מאה אלפים אנשים הולכים וחוזרים מקצה לקצה סמוך לדינר הכסף ההוא ולא מצאו אותו רק הוא, והנה אם ירצה זה המוצא דינר הכסף להודות לבורא יתברך בעד הטובה שעשה לו בעד הדינר כסף, הוא מספיק

שמו יתברך עלינו והוא הקל הרועה אותנו בכל דור, הנוצר ככבת עינו כל איש ישראל הנחשב לו כבן יחיד.

הנהגת השם קרויה יד

והנהגת ה' נקרא בכל מקום יד השם (הגם שוודאי לא יעלה על הדעת לפרש 'יד' כלפי מעלה אכן נאמרה בחינת 'יד' לשבר את האוזן כדאיתא^כ), והנהגתו ית' מרומז ביד היות ו'יד הוא מרומז על המלוכה' (עבודת הגרשוני יתרו ד"ה ויקח יתרו עיי"ש). ועיקר הענין לידע ולזכור שהכל נברא בידו ככתוב 'אף ידי יסדה ארץ וימיני

יתברך שמו נושא את זרע עמוסיו כאשר יישא האומן את היונק, בכל זמן שהוא 'יש ה' בקרבינו', המרחם עלינו יותר מכל מרחם, מצילינו ומגן לנו מכל רע, ומשפיע לנו כל טוב מידו המלאה והקדושה.

ובלול כל זה בדברה הראשונה 'אנוכי ה' אלוקיך', 'אנוכי' הוא האמונה הפשוטה והבהירה שהוא יתברך אדון עולם יוצר ובורא הכל, המחיה את כולם ובכל רגע הוא זן לכולא ומפרנס לכולא' וכל העולמות תלויים במאמרו, והוא 'קל אדון לכל המעשים'. ו'אלוקיך' היינו שמייחד

הודאה מועטת כפי ערך חשיבות הדינר אבל אם ישכיל זה האיש לומר, הלא ודאי על פי השגחה פרטיית שהשגיח עלי הבורא מצאתי הדינר הלזה, והנה הלא הוא יתברך מלך גדול ונורא אין קץ לרוממותו וגדלותו ואני שפל שבשפלים טיפה סרוחה, ומי אני שיהיה מצוייר במחשבת המלך וישגיח עלי, ומה גם בהשגחה נפלאה כזאת שהוצרך לסמות ולעור עיני מאה אלפים אנשים שלא ימצאו הדינר כסף רק אני, נמצא לעת עתה בעת מוצאי את הדינר אני מצויר ומחושב במחשבת המלך בהשגחה נפלאה ומדוקדקת. ויכסוף להודות לו יתברך הודאות רבות מאד יותר מאשר בכוחו, ויצטער על מיעוט כוחו להודות לו יתברך כפי שראוי להודות לו בעד אהבה והשגחה נפלאה כזאת. נמצא, לא על הדינר מודה לו יתברך אלא על המושג לו מפלאי ההשגחה פרטיית עליו ועל כל בני אדם, וכולם נסקרים לפניו בסקירה אחת.

ועיין עוד בשער היחוד והאמונה בספה"ק התניא המבאר ענין זה בבחירות ואריכות נפלאה כדרכו בקודש, ותמצא נחת.

כב. עיין רמב"ם (יסודי התורה א, ט) שכל הנאמר על יד ה' עיני ה' וכדו' הוא רק משל, ועיין בעמוד העבודה להרה"ק ברוך מקאסוב ז"ע (ויכוח השואל והמשיב בשם שלי"ה) שהעמיק לפרש שאין להגשים ולפרש הדבר כפשוטו חס ושלום, אלא הענין הוא שאכן בשורשם למעלה יש עיני ה' ואזני ה' כדכתיב, לא בצורה גשמית חס ושלום, ואין לנו כלל השגה בזה כי מה יכול בשר ודם להבין באלוקותו יתברך, אולם 'בצלם אלוקים עשה את האדם', ואיברי האדם אינם אלא משל וציוור, ועל ידם יכול לידע מה שלמעלה ממנו, וכדכתיב (איוב יט, כו) 'ומבשרי אחזה אלוק'.

מקדש ישראל וראשי חדשים

י

יד ה' הויה במקנך כו' למען כו'. וכל זה צריך להתאמת בלב האדם כי כל השפע הניתן לכל הוא מידו המלאה והפתוחה ככתוב (תהילים קד, כו כח) 'כולם אליך ישברון לתת אוכלם וגו' תפתח יריך ישבעון טוב', ולזה הענין אומרים ג' פעמים בכל יום 'פותח את יריך ומשביע לכל חי וגו''. וביותר יש לידע כי הוא יתברך פותח את ידיו לנו בניו אהוביו ומעניק באהבת נדיבות כביכול מיד ליד ממש ומשפיע עלינו שפע טובה בחסד וברחמים.

תחילת ענין הידים היה ביציאת מצרים

שני ענינים אלו נתבררו ביחוד ביציאת מצרים הן שהוא יתברך בורא ומנהיג הכל ומלכותו בכל משלה כדאיתא (רמב"ן סוף פ' בא, ע"ש במתק דבריו) שזה היה כל טעם עשרת המכות להתוודע ולהיגלות קבל עולם ומלואו כי הוא מלך על כל הארץ ולא תקצר ידו מלשדד מערכות תבל, והן כי 'בני בכורי ישראל' וכי עזה כמות אהבה דרחים קודשא בריך הוא לבניו יקיריו וידו נתונה בידם ברוב עוז התקשרות ודביקות, ואז נתאמת אצל עם בני ישראל והוקבע בנפשותם כל זה ושלימות ההכרה הייתה בקריעת ים סוף שהייתה בבחינת 'יד' כמוש"כ (שמות יד, לא) 'ירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' וגו' ויאמינו בה' ובמשה

טיפחה שמים', והכל נפעל וניתן לנו מידו ככתוב (דברי הימים א כט, יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך', וענין י"ד השבטים מכוון נגד זה כביכול וכמו שיבאר להלן.

ידינו כביכול מוגעת ליד הגדולה

ומאמונה איתנה זו מתעלה איש הישראלי מדרגה לדרגה עד שבא למצב מרומם עד למאד של התקשרות עצומה בבורא יתברך שמו, ונתפרש הענין על ידי דוד המלך לעת אשר נתנדבו כולם לבית המקדש והוא הפליא לשבח בנועם זמירותיו, ככתוב (דברי הימים-א כט, י) 'ויברך דוד את ה', פתח ומנה את כל המידות אשר בהם מנהיג השם יתברך את עולמו (ע"י זזה"ק ח"ב רע"ו): ואמר 'לך ה' הגדולה והגבורה וגו' והממלכה'. אחר כן אמר (כט, יג) 'ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל'. כח הוא כמספר ב' פעמים י"ד והוא ענין נשגב שישאל מושיטים ידם מלמטה ומייחלים אליו יתברך וקודשא בריך הוא מלעילא ידו פשוטה אלינו וכביכול ידו נתונה תוך ידינו ממש וזהו 'בידך כח' שנעשה בחינה נשגבה של נתינת 'יד ליד' וישראל נאחזים בזה בכל כוחם בבחינת 'אחזתיו ולא ארפנו' וזוכים לסייעתא דשמיא.

לבן בעשרת המכות אשר כל תכליתן הייתה להודיע ולגלות כי הוא מלך בכל הארץ, כתיב (שמות ט, ג) 'הנה

ודביקות כדאיתא (אוהב ישראל שמות ד"ה ויאמר וגו' ראה ראיתי)^{כג} אזי מושפע לו שפע מיוחד מאת ה', ופעמים שיש ענין שירד השפע דרך ידי האדם דייקא בסוד 'מסירה מיד ליד', וכזאת מצאנו בברכת כהנים שמתברכים ישראל בברכה המשולשת דרך ידיהם של הכהנים דייקא ככתוב (ויקרא ט, כב) 'וישא אהרון ידיו אל העם ויברכם'. וזה הענין שגלילי ידיו של משה נעשו כתשמישי קדושה לספר תורה כאשר זכרנו למעלה, היינו שהשכיל להבין כל זאת ולאחוז כביכול ידו ביד של מעלה בדביקות הגבוהה ביותר.

עבדו', ובה היה הגילוי הגדול ביותר עד ש'ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים', שראו בעליל היאך שהוא אדון כל המעשים ואת עוצם אהבתו והשגחתו עליהם וממילא מלכותו ברצון קיבלו עליהם ועל זרעם לידע ולהאמין תמיד בזה.

השם יתברך מריק שפע על ידיו של הדבק בו

כאשר איש ישראל זוכה לידע זאת כראוי בידיעה אמיתית על בוריה, וידיעה היא לשון חיבור

ג.

זה לעומת זה – יד הקדושה מול כח השטן

אלי', וירד עליהם ברכב רבותיים רכבות אלפי קודש, וזכו למעמד נשגב שכזה, שהיו רואים את הקולות ושמעו מפי הגבורה 'אנוכי ולא יהיה' והגיעו ליחוד עילאה עד ש'פרחה נשמתן' ברוב תשוקה ודביקות, גויל אילו רקיעי וכו' אין אנחנו מספיקים להביא טיפה מהים משגב רוממות מעמד קודש זה, ואחר כל השבח הזה נפלו באחת בעון נורא שכזה, אתמהא.

תמיהה איך הכשיל השטן ישראל בעגל

הנה על חטא מעשה העגל יתמהו הכל איך עלתה כזאת, דהא איתא (ע"ז ה.) שהיו אז ישראל ברום המעלה ובאותה שעה נאמר עליהם (תהלים פב, ו) 'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון כולכם' ונתקרבו אל השם יתברך בקירבה שאין לתאר ככתוב עוד מקודם (שמות יט, ד) 'ואביא אתכם

כג. 'לשון ידיעה ומזה נמשך גם הרחמים והאהבה וכמו (בראשית ד, א) 'האדם ידע' שהוא חיבור ואהבה, (שמות לג, יב) 'אתה אמרת ידעתך בשם'. (אור התורה משפטים

ד"ה הנה ענין אות ו).

מקדש ישראל וראשי חדשים

את האמת המאירה, וישתכח ממנו כל האור יקרות שזכה לו אך זה עתה ומרמה אותו כאילו חלילה 'לא היו דברים מעולם' כאשר אמרו (נדרים לב:) 'דבשעת יצר הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב', ועושה כל טצדקי שבעולם בשביל שהאדם יחשוב שהוא במעמד ובמצב של הסתר גדול 'חושך ענן וערפל', ואז מוצא פתח להיכנס ללב האדם השרוי כבר בעצבות ובלבול להחטיאו ולהורידו לבאר שחת^{יד}.

ובלול דבר זה במאמר אור שבעת הימים מרנא הבעש"ט זי"ע (בן פורת יוסף דברים ששמעתי ממורי) על דברי הגמרא (שבת עה.) 'שוחט משום מאי חייב רב אמר משום צובע' ובתוס' (ד"ה שוחט) 'אשוחט דעלמא קאי' הרמז לאותו מנוול 'הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המוות' השוחט לכל באי עולם, אשר עינינו מייחלות לראות בקרוב בקיום 'ואתא הקדוש ברוך הוא ושחט למלאך המוות' כאשר הגידו רז"ל (סוכה נב.),

היצר מרמה האדם ומשכיח העיקר **בוודאי** אין לנו השגה בדור המדבר שהיו דור דעה ובפירושו אמרו (ע"ז ג:) 'לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה' וברש"י (ד"ה מי יתן) 'גיבורים ואמיצי לבב ביראתם היו' (ד"ה לא עשו) 'גזרת מלך הייתה לשלוט בם', אמנם 'הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו' עלינו לעיין בדבר וללמוד מה הוא דרכו של יצר ומעלליו למען נדע לשמור נפשינו מליפול ברשתו ומכמוריו, הנה אמרו רז"ל (שבת פט.) 'בא שטן וערבב את העולם, אמר להן משה רבכך היכן הוא אמרו לו עלה למרום אמר להן באו שש ולא השגיחו עליו, מת ולא השגיחו עליו הראה להן דמות מיטתו', כי ודאי לעת אשר היו ישראל בדרגה מרוממת שכזו לא יכל היצר לבוא ולדבר על ליבם באיזה מחשבת אוון כי מי פתי ישמע לו, אולם תכסיו של היצר הוא להטעות ולבלבל האדם ב'משאות שווא ומדוחים' ולסמא את עיניו לבל יראה

כד. הא לך לשון השפת אמת (מקץ תרל"ח) 'ויצר הוא רק דמיון ומחשבה שהצורה נעשה באופן להיות גם דמיון שקר ביצירה. לכן נקרא צלמות שהוא רק צל שאין בו ממשות רק דמיון'. עוד כתב (בא תרל"ח ד"ה במדרש) 'וייצר' (בראשית ב, ו) 'ב' יצרים (ברכות סא.) פירוש, שהקדוש ברוך הוא יצר אדם באופן זה, שיהיה נמצא דמיון שקר וכזב בעולם, כי יצר הוא צורה ודמיון, שאינו דברים של אמת, רק דמיון כזב'.

וכה כתב בקודשו האבני נזר זי"ע (שו"ת אבני נזר, אבן העזר רלב) בתוך תשובה בה הגיף ידו בעוז להתיר אשה לבעלה הביא כתוספת סמך להתירו מאשר שמע מחותנו איש האלוקים מקאצק זי"ע 'וחמי זצללה"ה אמר כי יצר הרע הוא דמיון'.

מקדש ישראל וראשי חדשים

יג

טוב הצפון להם לא יהא נהמא דכיסופא אלא שכר עבודתם.

ונשכיל בעומק הדבר, כי אותו כח היצר להטעות האדם ולהשכיח ממנו את העיקר כח נורא זה נקרא אף הוא 'יד', ועל זה אנו מתאוננים ומזכירים צרתינו 'ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות וכו' הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך', כי בהיות ישראל שרוין על אדמתן ובית המקדש בנוי, היה ניכר לעין כל גודל חביבותו יתברך אליהם וכמה וכמה ניסים נעשו במקדש בקביעות (ימא כא.) אשר כל ענינם היה (חגיגה כו:.) 'ראו חיבתכם לפני המקום', בכל הארץ יצא קוים ועד קצה תבל ידעו כל האומות כי יש אלוקים בישראל ושכינתו שורה עליהם והכל סחו בשבח העיר ירושלים ותפארתה כדכתיב (איכה ב, טו) 'הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי' ומזה באו להכיר בהשם יתברך כאשר אמר דוד (תהלים מח, ג ד) 'יפה נוף משוש כל הארץ כו' אלוקים בארמנותיה נודע למשגב', והוא נורא היאך נפלו ישראל ממדרגתן עשר מעלות אחורנית להכשל בעונות וחטאים רחמנא ליצלן, לזה אומרים 'מפני היד שנשתלחה' מחמת כח השטן אשר ניתן לו גם כן 'יד' להטעות ולרמות האדם לסמא את עיניו ממש לבל יראה עין בעין בהשגחת והנהגת השם יתברך התמידית בעולם, זו היא 'יד' של

לעתיד לבוא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו לפני הצדיקים ולפני הרשעים' והקשו בגמרא 'משום מאי מחייב' מה פשעו שעליו ייענש הן הוא מלאך שעשה את תפקידו ושליחותו אשר עבורו נוצר, ומשנינו 'משום צובע' היינו שהוא מרמה וצובע הדברים בשקר ומרמה את האדם.

והאמת שזה עצמו עדות על כוחו של יצר, כי באמת הוא פלא איך לא יראה האדם בחוש ממש ש'לית אתר פנוי מיניה' (תיקו"ז צז:) והשי"ת 'מלוא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו, א) ומלכותו בכל משלה, אכן היצר הוא מלאך אש (קידושין פא.) ומן השמים ניתן לו כח עצום להקשות על האדם ולהסיתו לבל יזכור חלילה השגחתו יתברך וידמה בנפשו ש'אך חושך ישופני' ויתעה בסבך ספקות ותהיות 'היש ה' בקרבינו אם אין', ועל זה כתיב 'אכן אתה קל מסתתר'.

רב חילו של היצר קרוי אף הוא יד

בתיב (קהלת ז, יד) 'זה לעומת זה עשה האלוקים' ונודע ביאור הספרים אשר לכל כח מיוחד בדברים שבקדושה יש כנגדו כח להיפך ח"ו, כי כן ייסד המלך שיהא בעולם תמיד ענין טוב והפכו למען תהא הרשות נתונה והבחירה בידי כל אדם, ויזכו ישראל לבחור בחיים ועל ידי זה רב

מקדש ישראל וראשי חדשים

שהוא עושה כל אשר בכוחו לגנוב הנקודה הפנימית של דביקות וחיבור תמידי ועל ידי זה חלילה וחס ניתן ידינו בידו ונגביר כוחו רחמנא ליצלן, 'ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר' להעיר ולעורר האהבה הקבועה בליבינו והאמונה הפשוטה הנטועה בקרב כל איש ישראל מהאבות הקדושים כי 'ה' אלוקך מתהלך בקרב מתנך להצילך ולתת אויבך לפניך' ואף בגלות 'עודנו ידו נטויה עלינו' ובכל עת הוא שוכן בקרבינו, ובזאת לתקוע ידינו בכל חזוק בידו כאשר מבקשים (סליחות ליום שלישי של עשי"ת) 'יחביאנו צל ידו', או אז מתקיים תחת ידי כיסיתך' והוא פורש ידו עלינו להגן עלינו באלף המגן ולפקדינו בדבר ישועה ורחמים.

י"ד פעמים הוי"ה המה הכח לנצח השטן

וזה ענין י"ד שבטים' שבכל אחד מהם זורח הארת שם הוי"ה מיוחדת, כי שם הוי"ה הוא ככונתו הפשוטה 'היה הוה ויהיה' שהוא יתברך מהווה ומחיה ומקיים את הכל בכל רגע ורגע, ואם לרגע אחד חלילה יסלק השגחתו מיד נתבטל ממציאותו, וכל צירופי השם הגדול והנורא הזה המה יד' היינו גילוי והארת השגחתו בעולם. וזה הוא היד' דקדושה המגינה ומצלת מיד וכוחו של השטן וכל גונדא דיליה. ורמז נפלא יש כאן

שכחה והעלם, של שקר ורמאות. היפך יד' האמת שהיא ההכרה הנכונה בממשלת השם יתברך.

מלחמת היצר היא למי נותן ידו

ואם אז חלילה אינו עומד על המשמר כראוי ובא לידי שכחה זו הרי הוא חס ושלום כנותן ידו ליד היצר ובא לנפילה נוראה, וזה היה דרכו של היצר מראשית היות ישראל לגוי בימי היותם במדבר, שהיו אז ברום המעלה וראו בכל עת בחוש ממש השגחת השם יתברך ככתוב (במדבר יד, יד) 'כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה וגו' וענגך עומד עליהם', וכל מזונם וסיפוקם היה מידו הרחבה לידם ממש ללא כל התלבשות בדרך הטבע ונשאם ממש (דברים לב, יא) 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף והיו (שמות רבה כו, ב) 'כתינוק שהיה רוכב על כתיפו של אביו'.

או אז בא ראשית גוים עמלק' ימח שמו ונימח זכורו, שהוא שורש כל היפך הטוב והקדושה ובאופן שאינו מובן סימא את עיני שכלם עד שהצליח להביא את הנחשלים לידי ספיקות וקושיות ולשאול (שמות רבה שם) 'ראיתם את אבא' ומזה באו לנפילה וירידה. כי אשר ישראל איתנים באמונתם לא יכול להם.

ועל זה המערכה נטושה בכל עת, 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור'

בפיו' והיה השם מבטחו כאשר אמרו (בראשית רבה פט, ג) 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' זה יוסף, ואכן אף בעומק החשיכה בהיותו בבית הסוהר ראה כל הזמן את יד ה' ככתוב (בראשין לט, כג) 'באשר ה' איתו ואשר הוא עושה ה' מצליח', ובמצרים דייקא נולדו לו מנשה ואפרים שהם ענין (בראשית מא, נא) 'נשני אלוקים את כל עמלי' שיוכלו לשכוח הצרות והקושי ולדבוק באמת אף בתוך המיצר, וזה (בראשית מא, נב) 'כי הפרני אלוקים בארץ עניי', כי אשר הייתה ידו נתונה בידו של קודשא בריך הוא אזי 'אף חושך לא יחשיך ממך' והיכן שהיה היה דבוק בבורא ברוך הוא אשר 'נהורא עמיא שריא' והיה 'איש מצליח'.

קודם פטירת יעקב גילה לו יוסף את דרגתו

קודם הסתלקותו של יעקב אבינו עליו השלום ציווה לבנו ליוסף (בראשית מז, כט והלאה) 'ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים' כי יעקב אבינו גופו קדוש בכל מיני קדושה ואין לו כל שייכות לטומאת ארץ העמים בכלל ובפרט לארץ מצרים שהיא 'ערוות הארץ'

(חתם סופר להפטרת בהעלותך ד"ה יגער)^{כה} 'וידוע שעל כל שבט שוכן שם הויה אחד וי"ד הוי בגמטריא שס"ד על כן 'יגער ה' בך השטן' שגימטריא שס"ד'. וכוונתו לדברי הגמרא (יומא כ.) 'השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין ואראבעה הוי, תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני ביום כיפור לית ליה רשותא לאסטוני'. ועומק המכוון כי על ידי י"ד השבטים ניתן כח להינצל מידו ולזכור תמיד כי השם יתברך לא יעזבנו ולא יטשינו אף לרגע קטון חלילה כאשר הבטיח לנו (ישעיה מט, טז) 'הן על כפיים חקותיך'.

יוסף הצדיק דבק בהשם יתברך תמיד בכל עו

ולואת יוסף שהוא היה הראשון אשר 'הורד מצרימה' לעומק ההסתר והגלות והכין וסלל הדרך למען יוכלו לישראל לעמוד בעומק הגלות ועל זה כתיב (תהילים קה, יז) 'שלח לפנים איש לעבד נמכר יוסף', כאשר הוא עצמו אמר (בראשית מה, ה) 'כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם', ויוסף שהוא 'צדיק יסוד עולם' קיים בנפשו (חבקוק ב, ד) 'וצדיק באמונתו יחיה' כפשוטו, וכמדרשו 'יחיה' את אחרים, ובכל הצרות והיסורים שעברו עליו תמיד היה 'שם שמיים שגור

כה. ועיין בלחמי תודה (דבר הלכה ד"ה ובהו יש להבין) קרן ישועה להרה"ק יהושע מבאלאז'וב זי"ע בן המהרצ"א מדינוב זי"ע (מאמרי תמוז אב א, ו) מה שדרשו בנטריקון זה.

מקדש ישראל וראשי חדשים

הגדול הזה, לזאת הראה יוסף צדיקא ליעקב 'בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה' שדייקא כאן במצרים זכיתי לעוד שני בנים המשלימים למנין 'י"ד' הרמוז בתבית 'בזה' שהמה י"ד פעמים הוי"ה המאירים בנשמות ישראל את אור השגחתו התמידית ויתנו הכח להתקשר אליו ובאותה האמונה והחיבור יעברו ישראל את הגלות ויזכו לגאולה.

בכה י"ד הצירופים יחזיקו ישראל מעמד בכל גלות

בשמוע יעקב אבינו את דברי יוסף בנו ואת שבועתו חייתה נפשו ואמר 'קחם נא אלי ואברכם' היינו שאפעל כעת על ידם ענין י"ד הצירופים והארתם לכל נפש מישראל בגלות זו ובכל הגלויות. וזהו שאמר אחר כן 'ראות פניך לא פיללתי, והנה הראה אותי אלוקים גם את זרעך', ולדברינו יתפרש כמין חומר שאמר יעקב כי לא האמנתי לזכות לראות אותך בדרגת קדושה גבוהה שכזו, על אחת כמה וכמה טובה כפולה עשה האלוקים הרועה אותי מעודי שזכיתי

ושורש הטומאה וההסתרות, או אז אמר לו יוסף 'אנוכי אעשה כדברך' הרמז שכאשר ציוית לעשות לך אף אני עצמי אעשה כן וסמוך לפטירתו אצווה להעלותי לארץ הקודש כי אף אני זכיתי לדרגה זו שאין לי שום שייכות לטומאת מצרים, ויעקב אבינו הגם שידע מכבר גודל צדקותו ופרישותו של יוסף הצדיק, עם כל זה היה כמתמה כאינו מאמין לפלא שכזה שאחר שנים רבות שיוסף דר במצרים ונסיגנות שונים ומשונים אשר באו נפשו והוא קאים בדרגה נשגבה שכזו, לזאת ביקשו 'השבעה לי וישבע לי' או אז 'וישתחו ישראל על ראש המיטה' לתת שבח והודאה על רום מעלת בנו כי רבה היא.¹²

בעומדם בעת ההיא קודם הסתלקותו של יעקב אבינו עליו השלום והתחלת השיעבוד אשר על אותו הזמן איתא (רש"י בראשית מז, כח על פי בראשית רבה צו, א) 'נסתמו עיניהם וליבם של ישראל' כי זה עיקר הגלות שאין עיני ישראל צופיות בהשגחתו וכמו שנתבאר. ואיך יחזיקו בני ישראל מעמד שנים רבות כל כך בחושך

כז. שורש הדברים מדרוש אשר דרש דרש מרנא החתם סופר ז"ע קודם הסתלקותו שהיה מוטל בחוליו ואסהיד אז על נפשיה כי מימיו לא היה לו שום שייכות חלילה לידי הרהור עבירה ועוון, ואף לימד דעת את העם והזהירם על שמירת הנשמה מהאסור לה אלא שקודשא בריך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, ונתבע על שלא הזהיר ומיחה יותר, ואז דרש בענינה של הסתלקות הנשמה מהעולם.

ומשם ניתן כח ליצר להתעות בהבלים ודמיונות.

כאשר נתנו יד ליד' שלא כראוי לא עלה בטוב

ובזה נשכיל הא דאיתא (תנחומא שמות יט, רש"י שמות לב ד) שלעת צאת ישראל ממצרים הוצרכו ליקח עצמות יוסף עמם כאשר השביעם (שמות יג, יט) והעליתם את עצמותי מזה איתכם' והיה ארונו גנוז טמיר ונעלם ולא יכלו להעלותו עד שהוצרך משה רבינו לרשום על טס 'עלה שור' ולהשליכו היאורה ובזה עלה ארונו של יוסף. ואחר כן מצאו מיכה שהיה מהילדים אשר הכניס פרעה הרשע ברוב רישעתו אל תוך הכותל להמיתו במיתה משונה בטיט ובלבנים וניתן רשות למשה להוציא אחד מהם (עיין סנהדרין קא:) והוא השליכו אל תוך האש וממנו יצא העגל. והוא פלא שאין לו כל מובן, אכן עומק הדברים כי 'ארונו של יוסף' הוא תוקף כוחו של קדושת יוסף אשר ליווה אותנו בצאת ישראל ממצרים ובכל לכתם ומזכותו נקרע הים כדאיתא (תנחומא ט, ובסוף פ' נשא, מדרש תהילים.) 'הים ראה וינוס' (תהילים קיד, ט) מה ראה, ראה ארונו של יוסף' ובכל שנות הליכתם במדבר הלך עימם באופן של למעלה מהטבע כדאיתא (תוספות שאנץ סוטה יג.

לראות גם את זרעך' מנשה ואפרים שבהם יושלם מנין י"ד ותוכן הדרך לישראל לעמוד בכל מיני קושי ומיצר.

צפורנם של ראשונים זה כה הסט"א

ונרחיב מעט בהאי ענינא ונראה בחוש השכל איך ששורש ה'יד' של השטן וסט"א הוא לעומת יד דקדושה. הנה איתא (יומא ט:) 'טובה צפורנו של ראשונים מכרסו של אחרונים', ומה הוא ענין 'ציפורן' דייקא, אכן רמזו כאן לסוד נשגב (כתב יד קודש מהרה"ק שמשון מארסטופולי) דכתיב ביוסף (בראשית מט, כד) 'ויפוזו זרועי ידיו' ודרשו בזה רז"ל (סוטה לו: בראשית רבה פז, ז) נוראות על התגברות יוסף בעת תוקף הנסיון ושניתן כביכול איזה כח לשטן 'מבין צפורני ידיו', ובוודאי יוסף הצדיק שהתורה מסהדת עליו 'וימאן' לא שייך בו צד חטא וננדוד עוון וזהו 'טובה צפורנן של ראשונים' כי יוסף הוא שלימות מידת 'יסוד' שהוא מידת 'צדיק' ואין בו עוולה, אלא שהיה רצון משמים לתת כח ליצר וסט"א בסוד 'זה לעומת זה', והנה 'ידיו של יוסף' היא הארת האמונה בכל עת שהזריח בנפשותינו היכולת לראות את יד ה', ולעומת זה ניתן דרך הצפורניים שהיא מקום אחיות הקל"י כנודע ליודעי ח"ן¹⁷,

כז. כמבואר בזה"ק (ח"ב רז, ח"ג ט: שם עט.).

מקדש ישראל וראשי חדשים

הרשע (זוה"ק בלק רצ"ד) והמה עשו העגל (מגלה עמוקות בא דרוש ה', ח) כ"ח, אשר היא היד הגורמת רצונות ומעשים אשר לא לה' המה, ועל זה מזהיר הכתוב (משלי יא, כא) 'יד ליד לא ינקה' שהנותן את ידו לאותה יד רשע הוא קילקול עצום המביא חורבנות נוראים^{כט}, ועל זה היטב חרה לו למשה שתחת להתחזק בכח הנשגב של 'יד' ולתת ידם ביד העליונה, נפלו ליתן ידם ב'יד' של שקר ולזאת נתרפו 'ידיו של משה' שהיו תמיד מעוררות ישראל לשעבד ליבם לאביהם שבשמים ושיבר את הלוחות, אכן לא זו משה ולא הניח זוית ברקיע שלא נתחבט בה עד שפעל סליחה ותיקון עבורם, 'ויאמר ה' סלחתי כדברך'.

**עשרה הרוגי מלכות קידשו שמו
ותיקנו כל הידות**

**ועבודת הבריור ממשכת והולכת
כדאיתא (מהרה"ק שמשון**

ד"ה וכי דרכו) 'במדרש יש ששמו עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנסה בו באותו עור רוח חיים והיינו דכתיב (תהלים פ, ב) 'נוהג כצאן יוסף'.

אכן הרי ניתן משמים לסיטרא אחרא כח מבחינת ציפורנו של יוסף צדיק יסוד עולם ונכתבאר, לכן הס"ט"א וכל חיילותיו נאחזים תמיד בכל כוחם בכח שקיבלו אז להשטין ולהסתיר שם כבוד מלכותו, לכן מצאו אחיזה בטס של 'עלה שור' ובזה הכשילו את ישראל בעגל כי אין לו מובן בשום פנים היאך יתכן שמידיו הקדושות של אהרון הכהן שהכתוב מעיד עליו 'כי מלאך ה' צבקות הוא' קרה כביכול כזאת 'ויצא העגל הזה', אלא כתיב 'ויקה מידם' שכיון שטעו ישראל במראות שווא של היצר שלטה הרי כביכול נתנו מידם ליד של היפך הטוב, ידם של המכשפים הרשעים יוחני וממרא ראשי המכשפים במצרים (מנחות פה. שמות רבה ט, ז) בני בלעם

כח. כן כתב החתם סופר בשלח ד"ה ויקח משה יעויין שם.

כט. איתא בכנסת ישראל בשם הרה"ק מרוז'ין ז"ע 'מנהג העולם ששותין לחיים על כוס משקה, ותוקעין ידיהם זה לזה, ויש רמז לזה, 'יד ליד לא ינקה רע' היינו שאם מברכין זה לזה בידים, שנותן אחד ידו לתוך ידו של חברו, אין שום יניקה להרע חס ושלום. ובא בנו הרב הצדיק מסדיגורא ומילא דבריו הקדושים, כי י"ד במלואה גמטריה 'חותם' וחותם בתוך חותם הוא שמירה כו' כמבואר בגמרא ובפוסקים, כשנותנים יד ליד הוי חותם בתוך חותם, והוא שמירה טובה מכל רע חס ושלום'. עד כאן דבריו.

והלא דברים קל וחומר אם בשני יהודים הנותנים יד כך, איש ישראל הנותן ידו כביכול ביד הגדולה והקדושה על אחת כמה וכמה שתגן עליו באלף המגן.

ולרצונו יתברך שמו מושפלת ודורש אין לה. ואין איתנו ונביא ולא איתנו יודע עד מה' ונתקיים בנו 'תומים היינו ואין אב'.

ובאשר מדברים מביאת המשיח כי ישראל מאמינים בני מאמינים כי 'אף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא' מתעוררת בלב קושיא רבתי, הלא שפל שכזה יבוא משיח צדקינו ויגאלינו והלא אין בן דוד בא אלא לבני תורה יראים ושלמים כדאי' (אור החיים, תצוה) 'אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה' ואי' שמשיח יתהה על קנקנו של כל אחד אם הוא דחיל חטאין ככתוב 'והריחו בירת ה', ולדאבון הלב רחוקים אנו כל כך מדרגות אלו, ואם לפני כמאה שנה כבר שאל הכהן הגדול מאחיו החפץ חיים זי"ע על מה שאומרים 'כי מחכים אנחנו לך' "מ'ווארט דען טאקע", האמנם מצפים ומייחלים אנו בכל לבבנו ונפשינו, מה יאמרו אזובי הקיר.

תוקף ההסתר הוא למראית העין בלבד

אכן המשכילים יבינו כי לא יתכן כזאת, כי אנשים שפלים וחלושי

מאוסטרפולא זי"ע) שהתיקון לענין 'צפורני ידיו' היה 'עשרה הרוגי מלכות' אשר אין הפה יכול לדבר עוצם שגב קדושתם והיחוד הנשגב אשר פעלו במותם למען שמו באהבה ובוזה קידשו שמו יתברך בכל העולם, כדאיתא על רבי עקיבא 'יצאה נשמתו באחד' והוא הייחוד הגדול ביותר.

איננו רואים את התקרבות פעמי משיח

כחיום הזה המלחמה עודנה בתוקפה, היצר בא בכל כוחו לפתות האדם ולהכניס מורך בלבבו, ובדורינו אנו ימי עקבתא דמשיחא לכאורה נראה שהוא דור עני וחלש עד למאוד ואין לנו השגות כבדורות הראשונים, החושך יכסה ארץ וכל תענוגי העולם והבליו שולטים בחוצות כל קריה, חדשים לבקרים מתחדש עוד ועוד הבלי העולם בבחינת 'אכול ושתו כי מחר וגו'', ונתקיים בנו כביאור הצדיקים (הרה"ק גרשון קיטאובער זי"ע) מה שייסד הפייט (סליחות י"ג מידות) 'בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתי' כי כל התעוררות לכל דבר גשם בנוי על תילו ומיוסד על מכונו ו'עיר האלוקים' התעוררות אמת לאלוקות

ל. וכן הוא במגלה עמוקות (ויחי) ובחתם (ליקוטי תורה להאריז"ל פרשת ויחי, שער אותיות 'רבי עקיבא').

מקדש ישראל וראשי חדשים

הקליפה לגודל חוצפתו ועזות פניו אמר שזה בני ישראל מאמינים ומקווים כי המה עתידים ליגאל הוא שקר ובזאת רצה להפיל את ישראל לעומק היאוש לבל יאמינו לדברי משה. אכן 'משה אמת ותורתו אמת' כי בני ישראל המה תמיד טובים ומתוקנים אל הגאולה, כי ידם בידו וברגע אחד יוציאים מהטומאה ויביאים בידו ממש אל הקדושה, וכל אשר נראים כעורים ושחורים חלילה הוא רק בנראה לעין בשר אכן בפנימיותם המה זכים ומיוחדים להשם יתברך להיות עמו ולחלקו.

לעתיד יבורר שבפנימיות מעולם לא היה הסתר

בקרוֹב בימינו נזכה ויקויים בנו (מלאכי ג, א) 'ופתאום יבוא האדון אשר אתם מבקשים' אזי ברגע אחד יסתלקו כל ההסתרות והמסכים המבדילים ונראה בחוש שתמיד היינו טובים קרובים ואהובים, ואך שקר ענה בנו אותו מנוול. ודוד המלך שהיה תמיד עורג אל הגאולה אומר (תהילים קכו) 'בשוב ה' שיבת ציון היינו כחולמים' היינו שאז ייגלה וייראה שכל הגלות המר הזה שהיינו מרוחקים ומסולקים בבחינת 'בנים שגלו מעל שולחן אביהם' וכל הדינים והגזרות שעברו על צווארינו הכל היה רק בבחינת חלום שאין בו ממש, ממילא 'אז ימלא שחוק פיננו' כי יוברר למפרע שכל הנסיונות והריחוק שהיה

דעת לא היו מנסים משמים בנסיונות קשים שכאלו שישנם כהיום הזה אשר היצר בוער בראש כל חוצות בכמה מיני תחבולות וקשיים, ומקרא מלא דיבר הכתוב 'כי ה' צדיק יבחן' כאשר משלו רז"ל כו'

ואף גם זאת נשיב אל ליבנו, הן ידענו כי כל מסירות נפש של איש ישראל לדבר שבקדושה משפעת ניצוצי טהרה והרהורי תשובה על כל העולם, ומי כעמך ישראל המקדשים שמו תמיד ומתאזרים בגבורה לעמוד בכמה מיני נסיונות, וטרם חלפו שמונים שנה מאז שרבבות אלפי ישראל נעקדו על קדושת שמו יתברך במיתות משונות ויצאה נשמתם בייחוד שמו יתברך בזעקם בגיא ההריגה 'שמע ישראל', ושארית הפליטה אשר הותר ה' 'אחד מעיר ושניים ממשפחה' קיימו בעצמם 'כל זאת באתנו ולא שכחנוך וגו'', ובוודאי כל מסירות נפש של יהודי אחד מהם בקעה רקיעים ופעלה נוראות, ואיך עדיין החומריות והגשמיות שולטות בכיפה ואנה הלכה כל השפעת הקדושה הבאה על ידי אותם נטבחים על שמך.

ומכל זאת עלינו להיות איתנים באמונתנו כי כל כוחו של יצר הוא רק אחיזת עיניים להטעותנו בדמיונות ושקר, כאשר אמר פרעה בתוקפה של גלות מצרים 'תכבד העבודה על האנשים וגו' ואל ישעו בדברי שקר' שפרעה שהיא תוקף

היושב ומצפה לנו ברוב עוז ידידות
ואהבה רבה.

מנת חלקינו היה למראית עין בלבד
ואנו נשוב אל חיקו של השם יתברך

ד.

בראש חודש נקבעת הארת הצירופים בנפש ישראל

י"ב פעמים הוי"ה במילוי אלפין'
וענינו הארת כבוד שם מלכותו
ודביקות אמת של ישראל ב'אלף
דרכיב על ז' בורא כל עולמים יחידו
ואלופו של עולם.

ואיתא כי האות אלף נבנה מהאות ו'
ושני יודיים, אכן כהיום הזה
היא נכתבת באלכסונים, אכן לעתיד
כשיתוקן הכל תהא ביושר ויהא
צורתה כצורת אדם ממש, היות
והאמת היא כי בצלם אלוקים עשה
את האדם' וכל איש ישראל הוא מכוון
ממש כנגד שם הוי"ה, ולכן נברא כל
אחד עם שלושה פרקים בכל יד ורגל
שיחד עולה למנין י"ב פרקין שהם
מכוונים כנגד י"ב אלכסונים ולזאת

שם הוי"ה הקוק בעם ישראל
ולעתיד יראה בעליל

אחר הודיע ה' אותנו כל זאת נשוב
לבאר ענינו של ראש חודש. כל
באי שער חכמת האמת יודעים כי אות
'אלף' מורה על 'מקור יחידו של
עולם' ויש ענין נשגב של שם הוי"ה
במילוי אלפין'א והוא עולה למנין
'מ"ה'לב, והנה לכשנחשוב י"ב פעמים
הוי"ה שכל אחד מהם כמנין 'מ"ה'
הוא עולה לסכום תק"מ שהוא (בצירוף
א' נגד יחידו של עולם הכל יכול וכוללם יחד,
והוא ענין 'עם הכולל' ואכהמ"ל) כמנין
'ישראל'. ונבין עומק הדברים, כי
בכלל ישראל יש י"ב שבטי קה וכולם
יחדיו המה מתכללים לבנין מפואר של

לא. היינו כאשר נכתוב את האותיות הקדושות של שם הוי"ה במילואן אות 'וד' מנינו
עשרים, אות 'הא' כאשר נכתבו באות אלף מנינו שש, אות 'ואו' (כשנכתבו באות
'אלף' וזה הפירוש במילוי אלפין) מנינו שלוש עשרה, ו'הא' בתראה הוא שש ויחדיו
עולים למנין 'מ"ה' כנודע שפעמים הוא 'וו' ויש שנכתב 'ואו' ופעמים 'ויו', והוא
כנגד 'קודשא בריך היא אורייתא וישראל' והוא שייסד האריז"ל 'בווין תקטר' היינו
שלושת מיני אות ו' קשורים ואגודים זה בזה.

לב. מקורו בזוה"ק (ח"ג לג:) והוא שם מיוחד בו ירוץ צדיק נשגב' שמידתו של יעקב
אבינו ומשה רבינו היה מכח שם גדול זה (עיינן אוהב ישראל בשלח ד"ה ויאמרו, ובפרשת
שמות ד"ה לדעה מה ייעשה, והביא לענין זה בכמה דוכתי בספרו), וע"ע שער הכוונות דרושי
תפילת השחר דרוש א.

זאת צריכים תמיד לזכרו ולשומרו, ולכן רמוז י"ב הצירופים במזמור 'הללו קל בקודשו' דייקא, אשר המזמור מסיים שם 'כל הנשמה תהלל קה' שעל זה דרשו 'על כל נשימה ונשימה תהלל קה'. היינו שבאופן תמידי ישים זאת האדם אל ליבו כי השם יתברך עמו בכל רגע ונותן לו ברוב אהבה חיים חן וחסד, ובזאת לא תזוז ידו מידו ויהא תמיד דבוק בחי החיים.

'שפת הים' הוא ענין נשגב של גבול ושמירה

דורשי ה' זרע אברהם אוהבו, הנה אברהם אבינו היה הראשון שקראו לקדוש ברוך הוא 'אדון' וזאת תפקידם של ישראל לזכור תמיד שם אד' שהוא אדון עולם אשר מלך על כל ולהמליכו עליהם וזה ייחודם של ישראל כאשר אומרים (פיוט 'כי אנו עמך' קודם הוידוים ביום הכיפורים) 'אנו עבדיך ואתה אדונינו', על כן יאמרו המושלים אלו ישראל קודשים המושלים ביצרם 'בואו חשבון' הנה י"ב פעמים שם אד' עולה למנין תש"פ והוא ענין 'שפת הים' והים היא 'ים החכמה' כנודע בסוד 'ים שעשה שלמה' (עיין זכרון זאת ריש פרשת שופטים) וסביב לו נצרך שפה וגבול.

ועומק המכוון בזה שאחר שמאיר בנשמותינו ונפשותינו ההארה האמיתית כי ישראל המה כנגד י"ב הצירופים ושם ה' מאיר בקרבינו, העבודה המעשית היא ענין ה'יד',

ככיוור שבו קידושו הכהנים את ידיהם ואת רגליהם היו י"ב דדין כדאיתא בתיקו"ז, והכל עולה למקום אחד שעם בני ישראל המה ממש כנגד י"ב צירופי הוי"ה ואין זה נוטריקון או רמז בעלמא כי אם צלם דמות תבניתם ומהות עצמותם.

אבן בהאי עלמא עולם הוא מלשון העלם כדאיתא שאין השמות מאירים כאן להדיא ונכלל זה בכתוב 'זה שמי לעולם' "לעלם כתיב" ששמותיו הקדושים הממלאים וסובבים כל עלמין מכוסים וצפונים ולעתיד יראה לעין כל.

ראשי חודשים מאירים ומשרישים בקרבינו זאת

משמיא מיהב יהבו לן את ימי ראש חודש שבהם זוכים לקבוע הארה זו בלב כי עלינו נאמר 'אתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם' וביארו רז"ל שמשוה רעיא מהימנא האיר בנשמות ישראל כי דביקותינו בבורא יתברך היא דביקות אמת 'כצמיד פתיל'. ובכל איש ישראל מאיר שם הוי"ה בקרבו כדאיתא (ליקוטי תורה להאר"ז'ל ויגש) על מה שאמר יהודה ליוסף (בראשית מד, יח) 'בי אדוני' כי בקרבי נמצא שם הוי"ה כי בתיבת 'יהודה' יש כל אותיות השם כסדרן. ואיתא (בראשית רבה צח, ו) שכל ישראל נקראים על שם יהודה כי בכל איש ישראל מאיר זה האור, ובראש חודש הזמן מסוגל להשריש זאת.

שברגע אחד ירדו מדרגה נשגבה של 'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון' לחטא העגל רח"ל, כי כאשר אין היד נשמרת כראוי מיד נתפשת היא חלילה ביד האחרת, ולזאת אמרו לן רז"ל את ענין ציפורני ידיו של יוסף הצדיק, הגם שאין לנו קצה השגה בשגב מעשיו שאין בהם כל שמץ דופי חלילה וכל קדושת וטהרת ישראל בכל הדורות היא רק מכוחו אשר השריש בנו כי כולנו כבניו (עיי' מהרש"א ברכות ח"א נו:). בסוד (תהילים עז, ט) 'בני יעקב יוסף סלה' ולזאת יכול כל איש ישראל לומר בעת נסיון (ברכות כ.) 'אנא מזרעא דיוסף קאתינא' ואף מי שכשל בעוונו והרבה לפשוע עליו איתא (יומא לה:.) 'יוסף מחייב את הרשעים' שפעל גם עבורם דרך תשובה ותיקון.

אכן נכתב באופן שכזה ללמדינו היאך חיינו בעולם הם בבחינת 'הורים התלויים בשערה' שבדברים דקים תלויים עולמות שלמים, ולזאת נצרך תמיד שמירה וזהירות יתרה כי בסטיה קלה יכול האדם לאבד חלילה טובה הרבה ובעמידתו על המשמר לקנות עולם מלא, ולכן טרם יעלה האדם על יציעו לישן שהוא זמן שנצרך שמירה יתירה כדאיתא, מעתירים ומתחננים 'יגער ה' בך השטן' שיאיר בנו את י"ד פעמים הוי"ה שהם עומדים נגד 'השטן' כנזכר לעיל, ויציל נפשותינו מן השעות הרעות, ונישאר תמיד אגודים ומקושרים בו יתברך.

לשמור נפשותינו מכל משמר להיות ידינו נתונה אך ורק בידו, ולא בידיים זרות חלילה. וזה ענין הגבול והשפה סביב וזה 'ויושע וגו' על שפת הים, וירא ישראל את היד'. כי אחר שזכו ישראל לצאת מאפילה לאורה ומשעבוד במ"ט שערי טומאה תחת יד מצרים להיות לעם ה' ומצרים טבעו במצולות ונמחה שמם, וישראל נהיו עבדי ה' ועל אותה שעה נאמר 'הללוהו עבדי ה' ולא עבדי פרעה', השכילו כי מהעת הזאת והלאה עליהם להאחז בכל כוחם ביד הגדולה אשר עשה ה' ולזאת עליהם להקיף עצמם ב'שפת הים' היינו גדר לפנינו מגדר להיות להם לשפה וגבול לבל יעבור במ חלילה מקרי רעה ולא תסור אהבתו מהם לעולמים, כדאשכחן בגמרא (ב"מ יב.) ש'חצר איתרבאי משום יד', כי יד ענינו רשות (ב"מ נו:.) ככתוב (במדבר כא, כו) 'ויקה ישראל את כל ארצו מידו' ומתרגמינן 'מרשותיה'. ורשות היא דבר התחום והשמור לבעליו כאשר אמרו (גיטין ע"ז: ב"מ יא.) שחצר שאינה משתמרת לשם הבעלים אינו קונה על ידה. וזה שייסד הפייט ('ובכן ויושע' לשחרית שביעי של פסח) 'נושעים מבין קצרי יד, תתה למו שם יד, וירא ישראל את היד'.

צריך שמירה יתירה כי ההבדל

הוא דק

כי ההבדל בין הטוב להפכו הוא כחוט השערה ממש' כאשר ראינו היאך

ה.

הזמן המוכשר ביותר לעבודה זו הוא ראש חודש שבט

מלעילא על האדם שאין השפעתו ניכרת מיד, והנה בכל שנה בחודש תשרי נקבע לאדם כל ההארות הרוחניות שיזכה להם כל השנה אמנם עדיין אינו ניכר וגלוי (עיין קדושת לוי לחנוכה, קדושה ראשונה) ובחודש שבט מתחיל להתנוצץ הארות חדשות בלימוד תורה שבעל פה שנקבעו לו לאדם לשנה זו ו'מגישים מן השמים חידושי תורה מה שהאדם יחדש בכל ימות השנה' עד שעל חידושיו של כל לומד ניכר אם חידשם קודם שבט או לאחר מכן (חידושי הרי"ם זי"ע).

**חריפים כבית שמאי מרגישים
השפעת התורה מר"ח וכלל
ישראל מט"ז**

ובוודאי דברי בית שמאי נכונים בטעמם, כי באחד בחודש מתחלת הארת התורה להתנוצץ כי הוא היום בו הואיל משה לבאר התורה ובודאי כן הוא לדורות, אכן כיון שהוא שורש והתחלת התעוררות ההשגה קשה ביותר להרגיש בזה, אולם בית שמאי דהוּוּ מחדדי טפי (עירובין יג:) כי שורש נשמתם ממידת הדין והגבורה, לגודל חריפותם זכו להרגיש כבר מריש ירחא, מאידך בית

**ר"ה לאילן רומז לחידושי תורה
שבעל פה**

'בעשתי עשר חודש באחד לחודש הואיל משה באר את התורה' הוא היום המיוחד הזה יום א' שבט, וידוע שכל יום המוזכר בתורה יש לו חשיבות מיוחדת ובוודאי בו התחילה ובאה לישראל השפעת ביאור על ידי משה שר התורה.

ובמשנה (ריש ראש השנה) 'באחד לשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים בחמשה עשר בו'. ובפשוטו טעם מחלוקתן הוא (גמרא יד.) דפליגי אימתי החנטה שהיא העלאת שרף באילנות, ועדיין דחוק קצת שנחלקו במציאות והוא דבר שאפשר לבררו, אכן בספרים^{לג} ביארו פנימיות הדברים על פי מה דכתיב 'כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים וגו' כי אם הרווה את הארץ והולידה והצמיחה וגו' כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם' השווה הכתוב דבר ה' לירידת הגשמים ובכלל זה שכאשר יורד הגשם אין ניכר בשדה ובאילנות מאומה מפעולתו וטובתו, וכעבור כמה ירחים מעלים האילנות שרף ומתחילים לתת פרים, כן הוא דבר ה' המורק

לג. עיין אוהב ישראל 'ראש חודש שבט וט"ו בו', ספר הזכות לראש חודש שבט.

בתורה ובעבודת הלב בתשוקה, לכולי עלמא תחילתה בראשית החודש ומוסיפה ומתגברת בימי החודש, נמצא כי לראש חודש שבט יש את מעלת כל ראשי חודשים שהזמן מבקש תפקידו לקבוע בלב הארת י"ב וי"ד זימנין הוי"ה כאשר נתבאר, עוד נוספת עליו מעלה יתרה של חודש שבט. נמצא בזה הזמן הכוח כפול להתעוררות רוחנית ולהידבק בחי החיים ביתר שאת עד שתהא ידינו אחוזה בידו.

ראשי התיבות הרמוזים בשבט והביאור

נודע מאמר הצדיקים (עטרת ישועה ומיתאמרא בשם כמה צדיקים) כי שם חודש שבט נוטריקון ש'מרם ב'רכם ט'הרם, היינו שבחודש שבט מושפע שפע רוחני של ברכה וטהרה וכאמור, ונצרך להקדים לזה שמירה כנזכר לעיל וזה (תהילים קז, מג) 'מי חכם וישמר אלה', ומבקשים סיוע ועזר מהשמים, 'שמרם' - שלא יתגרה בנו יצר הרע להדיחינו מדרך הישר ולא תשלוט בנו ידו חלילה רק 'תחזק התקשרותינו באהבה אליך' ועל ידי זה

הלל ששורשם במידת החסד וגלל כן נפסקה הלכה כמותם כי היא ההנהגה המתאמת לכלל ישראל ככתוב (תהילים פט, ג) 'עולם חסד יבנה', המה קבעו ראש השנה לאילן באמצעו של חודש שהוא זמן 'מילוי הלבנה' וההשפעות נגלות יותר לדי.

'שרף' הוא התלהבות לעבודת הבורא ומתעורר בשבט

עוד נאמר בזה, הנה האילנות המה משל אל האדם ככתוב 'כי האדם עץ השדה', ומה הוא ה'שרף' העולה באדם בחודש שבט, אכן איתא (זאת זכרון להתוזה מלובלין זי"ע ד"ה שיין לפרשת חוקת) 'שמעתי מאת הרב רבי אלימלך מליזענסק 'עשה לך שרף' (במדבר כא, ח) הראה להתדבק בבורא ברוך הוא תמיד ולהבין רוממותו ונוראותיו וטובותיו וחסדיו כו' להיות בוער בליבך כרשפי אש אהבת הבורא ברוך הוא ויראתו כו' וזה 'עשה לך שרף' הוא ההתלהבות ליה. וחודש שבט הוא הזמן המסוגל להעלות אותו 'שרף' רוחני.

היוצא מכל דברינו: בימי שבט ישנה התעוררות רוחנית מיוחדת

לד. והאמת שאף כל ההשפעות באמצעו של חודש הכל מכוחו של ראש חודש כדאיתא (פרי צדיק במאמרי ראש חודש בכמה זימני) שנקרא 'ראש חודש' ולא תחילת חודש כי אחר כן כל החודש נגרר אחריו כדאיתא (ערובין מא) 'בתר רישא גופא גריר'.

לה. עיין שם שמבאר לפי זה המשך הפסוקים.

מקדש ישראל וראשי חדשים

אשר היצר מראה לנו, אמנם בקרוב בעזר השם נזכה (ישעיה מ, ה) 'ונגלה כבוד ה' וגו' וראו כל בשר וגו' כי פי ה' דיבר' או אז נזכה ונבחין איך שכל פעולה לטובה ומצווה אשר עשינו בחשכת הגלות, הבהיקה בשמים ממעל באור יקרות ומיהרה והחישה את בנין המקדש.

יעזור השם יתברך שיושפע לנו רוב השפעות טובות, ברכה והצלחה נחת רפואות וישועות, יתן השם יתברך ותעורה מן השמים רוח טהרה עלינו ונזכה לחודש טוב ומאיר מלא השפעות רחמים וחסדים, אמן.

נזכה ל'ברכם מהרם' בכל ברכות והשפעות החודש הזה.

וואת עבודת השמירה העולה מכל האמור, שלא להפתות להאמין למראה עינינו כי בזה הצליח מעשה שטן חלילה רק לזכור ולהאמין כי החושך המכסה ארץ הוא רק הסתרה והאמת כי 'מלוא כל הארץ כבודו' ו'לית אתר פנוי מיניה', וכל העולם כולו לא נברא רק עבור הנחת רוח העולה מעבודת ישראל המקיימת כל העולם, וכל שפלינו הנראה לנו עד שמדומה שאין לנו שייכות לבנין המקדש וביאת משיח הוא המחזות